

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi
Viite: Lausuntopyyntö 26.11.2024 (HE 149/2024 vp)

Asiantuntijalausunto

Tiivistys

Perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystyksen lailla säädettyjen paikkakuntien luetteloon tulisi lisätä Oulainen (Oulaskangas).

Perustelut

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle esitetty muutos Oulaisissa sijaitsevan Oulaskankaan sairaalan ympärivuorokautisen päivystystoiminnan lakauttamisesta tarkoittaisi sitä, että Oulun yliopistollisen sairaalan päivystyksen lisäksi Pohjois-Pohjanmaalla olisi mahdollista pitää ympärivuorokautista väestölle avointa päivystystä vain Kuusamossa. Tällä hetkellä Pohjois-Pohjanmaalla on näiden päivystysten lisäksi päivystykset Raahessa (ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys) ja Oulaisissa (Oulaskankaan sairaalan yhteispäivystys). Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue ei ole hakenut Raahen ympärivuorokautiselle päivystykselle poikkeuslupaa vuodelle 2025 joten Raahen ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys päättyy 31.12.2024.

Oulaskankaan perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys nähdään alueella tarpeellisena väestön palvelutarpeen toteuttamiseksi. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde on maantieteellisesti laaja alue ja Oulaskankaan sairaala palvelee noin 120 000 asukasta Pohteen eteläisellä alueella. Alue on väkimäärältään suurempi kuin Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueet ja lähes yhtä suuri kuin Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon hyvinvointialueet. Pohteen väestömäärän ennustetaan kasvavan ja väestön ikääntyvän vuoteen 2040 mennessä.

Ministeriön esityksen tavoitteena on vahvistaa Suomen kansallista ympärivuorokautisten päivystysten palveluverkkoa siten, että se pystyy laadukkaasti, potilasturvallisesti ja kestävästi vastaamaan väestön palvelutarpeisiin nyt ja tulevaisuudessa. Tämä esityksen tavoite ei toteudu miltään osin Oulaskankaan sairaalan ympärivuorokautisen päivystyksen lakkauttamisella, jolla olisi merkittäviä vaikutuksia alueen asukkaisiin. Lisäksi lakkauttamisella heikennetään palvelun laatua ja hyvinvointialueen eteläisen osan asukkaiden palvelujen saavutettavuutta sekä potilasturvallisuutta.

Terveystieteidenhuoltolain 8 §:n mukaan terveydenhuollon toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. Järjestämislain 4 §:n mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Ministeriön esityksessä todetaan, että vaikka merkittäviä muutoksia palveluverkkoon tarvitaan nyt ja mahdollisesti myös tulevaisuudessa, on muutos toteutettava hallitusti. Edellä mainitut esityksen kohdat ja huomiot jäävät toteutumatta Oulaskankaan päivystystoiminnan alasajossa. Näiden lisäksi esitys vie hyvinvointialueelta mahdollisuuden ja liikkumavaran palveluiden yhdenvertaiseen toteuttamiseen hyvinvointialueen asukkaiden palvelutarve huomioiden.

Oulaskankaan ympärivuorokautisen päivystyksen lakkauttaminen lisää potilasmääriä Oulun yliopistollisessa sairaalassa, jonka toiminta on jo valmiiksi ruuhkautunut. Palveluiden saavutettavuus heikentyisi merkittävästi eikä arvioiden kustannussäästöjenkään toteutuminen ole realistista huomioiden mm. lisääntyvät kuljetus- ja matkakustannukset. Sen sijaan kustannussäästöjen toteutumisen näkökulmasta yksi ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen eteläisellä alueella on perusteltu, sillä kiireellisen hoidon vastaanottoaikojen lisääminen iltaisin ja viikonloppuisin alueen eri sote-keskuksiin ei ole realistista tiukkenevassa taloustilanteessa. Oulaskankaan sairaalassa on käynyt öisin klo 22–08 noin kymmenen potilasta ja Raahen sairaalassa noin kuusi potilasta. Yhteensä yöaikaisia käyntejä Pohteen eteläosissa ollut siis noin 16.

Jo tehtyjen linjausten mukaan Pietarsaareissa ja Kouvolassa mahdollistettaisiin jatkossakin perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys. Pietarsaarta koskeva päätös tehtiin kielellisten oikeuksien toteutumisen varmistamiseksi ja Kouvolan osalta päätös perustettiin 80 000 väestöpohjaan. Näiden sairaaloiden osalta tehty päätös asettaa Oulaskankaan sairaalan ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen asiakkaat eri asemaan lain edessä väestöpohja ja maantieteelliset etäisyydet huomioiden, eikä tätä voida hyväksyä. Pohjois-Pohjanmaan eteläisimmistä osista tulee matkaa OYSin yhteispäivystykseen 164 kilometriä ja Oulaskankaalta OYSiin matkaa kertyy 100 kilometriä. Kouvolasta Kotkan keskussairaalaan on noin 55 kilometriä ja Pietarsaaresta Kokkolaan, jossa kaksikielinen palvelu on saavutettavissa, tulee vain 36 kilometriä.

Kuten tiedämme, sosiaali- ja terveysalan henkilöstöresurssitilanne on kriisiytynyt valtakunnallisesti. Oulaskankaan sairaala on merkittävä ja pidetty työllistäjä alueella ja sairaalan mahdollisimman monipuolisten palveluiden ja päivystystoiminnan säilyttämisellä voidaan turvata riittävä henkilöstöresurssi myös jatkossa. Toimintojen alasajaminen johtaa hyvin todennäköisesti siihen, että henkilökunta ei siirry isompiin yksiköihin töihin pitkien työmatkojen vuoksi, vaan hakeutuvat töihin muualle tai vaihtavat alaa. Oulaskankaan sairaalassa työskentelee ammattilaisia usealta paikkakunnalta ja työmatkat venyvät kohtuuttomiksi, jos palvelut siirtyvät OYSiin. Osaajia ei ole varaa menettää.

Lisäksi huomionarvoista on, että Oulaisissa toimii kaksi merkittävää sote-koulutusta tarjoavaa oppilaitosta (OAMK Oulaisten yksikkö ja JEDU), joissa on yhteensä noin 600 sote-alan koulutuspaikkaa (sairaanhoitaja, lähihoitaja, ensihoitaja). Oppilaitokset tekevät jatkuvaa yhteistyötä Oulaskankaan sairaalan kanssa kouluttaen alan tulevaisuuden osaajia koko hyvinvointialueelle. Oulaskankaan sairaalan toimintojen supistaminen vaikuttaa vääjäämättä koko eteläisen alueen elinvoimaan, koulutustarjontaan, työllisyyteen ja sen asukkaisiin.

Edellä esitettyjen perusteella Oulaisten kaupunki näkee välttämättömänä Oulaskankaan sairaalan perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystyksen mahdollistamisen. Sosiaali- ja terveysministeriön esitys tulee olla Oulaskankaan sairaalan osalta yhdenvertainen muihin tehtyihin linjauksiin nähden ja sillä tulee voida turvata Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen asukkaiden perustuslain ja terveydenhoitolain mukaisten oikeuksien toteuttaminen.

Yhteenveto

Perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystyksen lailla säädettävien paikkakuntien luetteloon tulisi lisätä Oulainen (Oulaskangas).

29.11.2024

Oulaisten kaupunginhallituksen puolesta

Suvi Koskenlaine
vt. kaupunginjohtaja

Sari Myllykoski-Hanhela
talousjohtaja

